

13.5.2015

Valtiovarainministeriö
Julkisen hallinnon tieto- ja viestintätekninen toimisto
valtiovarainministerio@vm.fi

Viite: Lausuntopyyntö 15.4.2015 VM/74/03.01.01/2013

Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston lausunto valtioneuvoston asetuksesta julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt sisäministeriön pelastusosastolta lausuntoa koskien luonnosta TUVE-asetukseksi. Pelastusosasto on välittänyt lausuntopyynnön pelastuslaitoksille. Suomen 22 pelastuslaitosta päättivät 13.5.2015 antaa aiheesta yhteisen lausunnon.

Pelastuslaitokset kiittävät mahdollisuudesta päästä vaikuttamaan TUVE-asetuksen valmisteluun ja pyytää jatkovalmistelussa kiinnittämään huomiota seuraaviin seikkoihin.

- 1) Laissa julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta (10/2015) on määritelty lain käyttövelvoitteen piiriin pelastusviranomaiset pelastustoiminnassa.

Asetuksen taustamuistiossa on kuvattu käyttäjän määritelmää: *”Käyttäjällä tarkoitettaisiin turvallisuusverkkolain 3 ja 4 §:ssä tarkoitettuun käyttäjäryhmään kuuluvaa viranomaista tai muuta yhteisöä kuten poliisin hallinnosta annetussa laissa tarkoitettua keskusrikospoliisia. Käyttäjä olisi aina yhteisö.”*

Pelastuslaitoksen käyttäjäyhteisö tulee kuvata asetuksen 1§ osalta perustelumuis-tiossa; mitä lain ja asetuksen säätäjä tarkoittaa käyttäjäyhteisöllä pelastuslaitosten osalta. Pelastuslaitosten näkökulmasta on tarkoituksenmukaista, että turvallisuusverkossa olevia palveluja on mahdollista käyttää koko pelastuslaitoksen henkilöstön, mukaan lukien pelastuslain 25§ mukaisten yhteisöjen henkilöstö. Pelastuslaitoksen osalta käyttäjäyhteisö on siis koko pelastuslaitoksen henkilökunta ja pelastuslain 25§ mukaiset muut toimintaan osallistuvat yhteisöt pelastuslaitoksen kautta.

Mikäli pelastuslaitoksen käyttövelvoite koskee vain osittain tiettyä henkilöstöryhmää tietyssä työtehtävässä, joudutaan tilanteeseen, jossa henkilöstö joutuu käyttämään esimerkiksi sekä turvallisuusverkon että organisaation omia perusviestintäpalveluja eri työasemilta. Rajauksesta voi siis aiheutua merkittäviä lisäkustannuksia, että toiminnallisesti erittäin vaikea käyttöympäristö.

- 2) Asetuksessa esitetään säädettäväksi useassa kohdassa, että asetuksen kohtia voidaan tarkentaa turvallisuusverkkolain 14§:n ja 4 momentin nojalla annettavilla valtiovarainministeriön määräyksillä. Asetuksen perusteella annettujen määräysten kustannusvaikutukset voivat olla merkittäviä käyttövelvoitteen piirissä oleville

13.5.2015

organisaatioille. Kustannusvaikutukset voivat syntyä esimerkiksi suoraan palveluista aiheutuvina käyttömaksuina tai esimerkiksi epäsuorasti toimitiloihin kohdistuvien tietoturva vaatimusten kautta. Määräysten antaminen tulee perustua erityiseen tarpeeseen tarkentaa asetusta sekä laajaan käyttövelvoitteen piirissä olevien käyttäjäorganisaatioiden mukana oloon määräyksen valmistelussa ja kuulemisessa. Määräysten antamisen prosessi tulee määritellä noudattamaan esimerkiksi turvallisuusverkon hallintamallin mukaisia toimintaelimiä ja niiden päätöksentekojärjestelmää, minkä esityksestä määräys voitaisiin säätää.

- 3) Asetuksen 1§ palvelujen tuottaminen tulee tapahtua pelastuslaitoskäyttäjän näkökulmasta kokonaisuudessaan yhden luukun periaatteella muiden turvallisuusverkon käyttäjien kanssa tasa-arvoisella tavalla. Mahdollinen erillinen kuntaintegraattori ratkaisu tulee johtamaan siihen, että palvelutuotanto ja rajapinnat tulevat jakautumaan kahteen jo toimialan sisälläkin (pelastusosasto ja pelastuslaitokset). Pelastuslaitokset tulee olla samalla tasolla muiden käyttövelvoitteen piirissä olevien käyttäjien kanssa palvelujen käytössä ja niiden kehittämisessä. Myös kentän toiminnassa yhteinen palvelukonsepti takaa paremman viranomaistoiminnan, kun lähituki pystyy tuottamaan palvelut kaikille viranomaisille tasavertaisesti.
- 4) Asetuksen 2§ kohdassa tulee säädöksessä kiinnittää erityinen huomio kunnallisen julkishallinnon tuottamaan ja ylläpitämiin tietoliikenneyhteyksiin ja laitetiloihin. Kunnallisen infran hyödyntäminen vaikuttaa suoraan kuntien ICT-kustannuskokonaisuuteen kokonaiskustannuksia alentavasti ja lisää julkishallinnon kustannustehokkuutta. Kunnallisen infran hyödyntäminen tulee olla etusijalla teleyrityksiin nähden, kun ratkaisujen toteutuksessa on mahdollisuus ja tarkoituksenmukaista käyttää sitä.
- 5) Asetuksen 3§ ei käy ilmi palvelujen tarkempi sisältö. Kunnallisen pelastuslaitoksen näkökulmasta tulee olla selkeästi määritetty mitä palveluja turvallisuusverkon käyttövelvoitteen piirissä olevilla puhe- ja äänipalveluilla tarkoitetaan. Kattavatko palvelut esimerkiksi viranomaisradioverkon palvelut, vhf-radioverkon palvelut, voipuhelupalvelut, kiinteät kaapelit sekä muut pelastustoimen tarvitsemat viesti- ja hälytysjärjestelmäpalvelut. Rajausta tehtäessä palvelut tulisi suunnitella toiminnallisista lähtökohdista yhteistyössä kaikkien käyttövelvoitteen piirissä olevien käyttäjäyhteisöjen kanssa. Palvelujen suunnittelussa tulee huomioida myös erilaiset häiriötilanteet ja poikkeusolot ja niissä tarvittavat puhe- ja äänipalvelut.

Asetuksen 3§:ään tulee lisätä turvallisuusverkon aikapalvelu yhdeksi tuotettavaksi palveluksi, mitä on käsitelty taustapalveluna perustelumuiustiossa. Viranomaisten yhtenäisen tilannekuvan, raportoinnin ja tutkimuksen kannalta toimialoilla tulee olla käytössään kaikissa järjestelmissä yksi ja sama aika. Tästä syystä turvallisuusverkon aikapalvelu tulee olla turvallisuusverkon käyttövelvoitteen piirissä oleva palvelu, jota viranomaisten järjestelmissä hyödynnetään. Pelastuslaitoksen järjestelmissä aikapalvelua tulee voida käyttää niiltä osin kuin se on tarpeellista myös isäntäkunnan tietojärjestelmissä tavoitteen saavuttamiseksi.

Asetuksen tulee mahdollistaa käyttäjävelvoitteen piirissä olevien organisaatioiden kanssa tapahtuva yhteistyö muun muassa lähitukipalveluiden tuottamisessa tarkoituksenmukaisella ja kustannustehokkaalla tavalla. Käyttäjänäkökulmasta on

13.5.2015

tarkoituksenmukaista, että lähitukipalvelujen tuottamista voidaan tehdä käyttäjäorganisaatioissa, millä lisätään toiminnan tarvitsevaa joustavuutta palvelujen hallintaan.

Asetuksessa tulee säätää yhdeksi turvallisuusverkon peruspalveluksi turvallisuusviranomaisten turvakorttien sekä muiden toimikorttien varmenteiden tarvitsemien varmennepalvelujen tuottaminen. Palvelulla varmennetaan tarvittavien varmenteiden saatavuus ja tietoturva yhtenäisenä peruspalveluna kaikille turvallisuusverkon käyttäjille.

- 6) Asetuksen 4§:n mukainen tilannekuvan jakamista on tarkoituksenmukaista kuvata perustelumuihistiossa. Tilannekuva tulee tarjota eri käyttäjätasolle tarkoituksenmukaisessa muodossa. Pelastuslaitoksen organisaatioissa tieto tulisi kohdentaa mm. käyttäjälle, joka käyttää palvelua, viranomaisille jotka vastaa alueen pelastustoiminnasta ja valmiudesta sekä organisaatioiden ICT-pääkäytölle. Tilannekuvan osalta on tärkeää kiinnittää huomiota häiriötiedon välittömään jakamiseen loppukäyttäjälle, jotta viranomainen joka vastaa alueen toiminnasta, pystyy aloittamaan tarvittavat varajärjestelmien käyttöönotot välittömästi tilannekuvassa ilmenneen häiriön jälkeen.

Integraatiopalvelun tuottajan tehtäväksi tulee säätää myös asiakkaan eri tietoturvatasoilla olevien käyttöympäristöjen integroiminen turvallisuusverkon vastaaviin ympäristöihin ja palvelujen sujuva käyttäminen niissä. Pelastustoimessa on käytössä runsaasti erilaisia toimialan omia järjestelmiä, jotka liittyvät kriittisesti esimerkiksi organisaation hälyttämiseen, viestintään, johtamiseen ja valmiuden ylläpitämiseen. Näitä järjestelmiä pitää pystyä käyttämään sekä turvallisuusverkon ja asiakkaan oman ympäristön kautta. Pelastustoimessa käytössä olevien järjestelmien integroiminen ja siirtäminen turvallisuusverkon tuottamiksi palveluiksi ei ole nopeasti tehtävissä. Pelastustoimella on pelastuslain ja valmiuslain nojalla velvollisuus huolehtia omasta viesti- ja johtamisjärjestelmänsä kaikissa yhteiskunnan häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa perustaa väestönsuojelua varten tarvittavat viesti- ja johtamisjärjestelmät. Pelastustoimessa käytettävät turvallisuusverkon palvelut tulee voida siis laajentaa väestönsuojeluun ja siihen liittyvien muodostelmien käyttöön tarpeen mukaan.

- 7) Asetuksen 8§:n pykälässä säädetään yhteistyöstä palvelutuottajien ja käyttäjien kanssa. Perustelumuihistiossa tulee tarkentaa, että turvallisuusverkon käyttäjäorganisaatioille annetaan käyttöön riittävän laajat tiedot turvallisuusverkon varautumisesta, mikä mahdollistaa käyttäjäorganisaatioiden ICT-varautumisen suunnittelun ja yhteensovittamisen oman toiminnan ja turvallisuusverkon käytön välillä.
- 8) Asetuksen 2§ ja 7§:ssä käsitellään laittiloja. Perustelumuihistiossa on hyvä tarkentaa, että turvallisuusverkon laitteita sijoitettaessa asiakkaan tiloihin, tulisi asetuksen mahdollistaa kyseistä asiakasta palvelevien turvallisuusverkon laitteiden sijoittaminen käyttövelvoitteen piirissä olevan viranomaisen valmiisiin laittiloihin, kun ne täyttävät tiloille asetetut vaatimukset. Laittilojen suunnitelmallisella yhteiskäytöllä saavutetaan sekä investoinneissa että käyttökustannuksissa kustannustehokkuutta.

13.5.2015

Muuta yleistä:

Turvallisuusverkon käyttövelvoite tulee aiheuttamaan pelastuslaitoksille lisää kustannuksia. Kustannuslisäykset tulee ottaa huomioon asetuksessa ja muissa määräyksissä siten, että palvelut tuotetaan mahdollisimman kustannustehokkaasti.

Turvallisuusverkon tulee mahdollistaa käyttövelvoitteen piirissä olevien käyttäjien toiminta erilaisissa turvallisuusverkon ICT-häiriötilanteissa. Suunnittelun lähtökohdaksi pitää olla viranomaisten omassa ja yhteisessä toiminnassa olevat tarpeet esimerkiksi ääni- ja puhepalveluissa. Häiriötilanteissa toiminnallisia vyöhykkeitä voisivat olla esimerkiksi hätäkeskusalueet ja tätä pienempänä vyöhykkeenä viranomaisten oma organisaatio.

Lisätietoja antaa tarvittaessa Jukka Kangasvieri (puh. 040-3568470, Sähköposti jukka.kangasvieri@kokkola.fi)

Tämä on seuraavien 22 pelastuslaitoksen yhteinen lausunto:

Helsingin kaupungin pelastuslaitos

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos

Varsinais-Suomen Aluepelastuslaitos

Kanta-Hämeen pelastuslaitos

Päijät-Hämeen pelastuslaitos

Kymenlaakson pelastuslaitos

Etelä-Karjalan pelastuslaitos

Etelä-Savon pelastuslaitos

Keski-Suomen pelastuslaitos

Pirkanmaan pelastuslaitos

Satakunnan pelastuslaitos

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos-liikelaitos

Pohjanmaan pelastuslaitos

Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen pelastuslaitos

Pohjois-Savon pelastuslaitos

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos-liikelaitos

Jokilaaksojen pelastuslaitos

Kainuun pelastuslaitos

13.5.2015

Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos
Lapin pelastuslaitos

Espoossa 13.5.2015

Veli-Pekka Ihamäki

Veli-Pekka Ihamäki
pelastusjohtaja
pelastusjohtajien puheenjohtaja

Jakelu: SM/Luukko
pelastusjohtajat
Rahikainen, Kangasvieri